

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(शुद्धतन्त्राधा)

1. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
2. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
3. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नाम: सुदीप कुमार

दिनांक: 20.08.2024

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

PS012. प्राकृतभाषायाः बहुआयामी-साहित्ये निहितस्य राष्ट्रवादस्य भावनायाः तथ्यानां विकासानां च ज्ञानेन वर्तमानसन्ततिं बोधयित्वा प्राच्य-परम्परायाः परिदृश्ये आधुनिक-भावनानां समीक्षां समाकलनं च कर्तुं प्रेरिताः भवितुम् अर्हन्ति।

PS013. प्राकृतभाषा-साहित्ये निहितानाम् सांस्कृतिक-तत्त्वानां ज्ञानेन प्राच्य-संस्कृतेः कला-इतिहास-संगीतादीनां, वाद्ययन्त्राणां, वेषभूषाणां, सामाजिकरीतीनाम् इत्यादीनां ज्ञानं न केवलं तथ्यात्मकरूपेण विकसितं भविष्यति, अपितु समकालीनरूपेण तेषां उपयोगितायाः अवगमने, स्वीकरणे च सहायकं भविष्यति सन्दर्भेषु पर्याप्तं प्रगतिः कर्तुं शक्यन्ते।

PS014. प्राकृतभाषा-साहित्येषु, पाण्डुलिपिषु, अभिलेखेषु इत्यादिषु वैज्ञानिकपक्षेषु, अभियांत्रिकि-विधिषु, प्रकृतेः पर्यावरणस्य च सिद्धान्तानां तथा च तेषां व्यावहारिक-पक्षेषु निहितानाम्/सूचितानां/प्रतिबिम्बितानां च ज्ञानं समकालीनरूपेण तेषां समीक्षा, अनुसन्धानं, नवीनप्रयोगं च प्रति अस्मान् महतीं प्रेरणाम् लभन्ते अपि च ते सन्दर्भाः अस्मिन् क्षेत्रे स्रोतरूपेण भवितुम् अर्हन्ति ।

श्रीलालबहादुर-शास्त्री-राष्ट्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयम्, नवदेहलीस्थम् -110016

प्राकृतभाषा-विभागेन प्रस्तुताः शास्त्री-वर्गाणां कृते कार्यक्रमस्य परिणामाः

PO 1. मूलभूत-ज्ञान-सामग्री-प्रस्तुति-क्षमता।

PO 2. भाषाविज्ञानस्य दृष्ट्या सैद्धान्तिक-विश्लेषणे योग्यता।

PO 3. साहित्य-सम्बद्ध-विषयाणां समीक्षायां योग्यता।

PO 4. अन्यभाषाणां साहित्येन सह तुलनात्मक-समीक्षायां योग्यता।

PO 5. प्राकृतभाषायाः बहुआयामी साहित्यविधाः ज्ञातुं उपयोगिता।

PO 6. तत्साहित्यविधानां समीक्षण-क्षमतायाः विकासः।

PO 7. समकालीन-सन्दर्भाणां आलोके एतासां विधानां समीक्षा।

PO 8. भाषिक-साहित्य-विधानां महत्त्वस्य आलोचनायाः दिशि महत्त्वपूर्ण विकासस्य सम्भावना भविष्यति।

PO 9. विभिन्न-भारतीय-भाषाभिः सह तेषां संस्कृतादि-साहित्यैः सह एकीकृत-रूपेण तेषां लक्षणानाम् अध्ययनं कृत्वा तेषां उपयोगितायाः निर्धारणस्य सामर्थ्यं विकसितं करिष्यामः।

PO 10. भारतीय-भाषाणां, क्षेत्रीय-बोलीनां, बहुआयामी-साहित्यस्य च निर्माणे विकासे च प्राकृतभाषायाः तस्याः विविधतायाः च कीदृशाः परस्पर-सम्बन्धाः योगदानं च अभवत् इत्यस्य एकीकृतज्ञानम् अनेन माध्यमेन अधिगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 11. सत्यमेव यत् संस्कृतभाषा वैज्ञानिकप्रयोगानाम् आदर्शा सञ्जाता, परन्तु कस्यापि साहित्यप्रयोगस्य सफलतायाः मापदण्डः केवलं जना एव भवन्ति, ये तान् स्वीकुर्वन्ति, आद्रियन्ते च, केवलं सः प्रयोगः सफलः इति उच्यते। अस्मिन् मानके प्राकृतभाषाणां महत्त्वपूर्णां भूमिकां उपेक्षितुं न शक्यते।

PO 12. नैतत् इतिहासकाराः कर्तुं शक्नुवन्ति, न भाषाविदः साहित्यकाराः वा कर्तुं शक्नुवन्ति। अतः तेषां परस्पर-सौहार्दस्य सामञ्जस्यस्य च तथ्यात्मकरूपेण एकीकृतं ज्ञानम् अस्य पाठ्यक्रमस्य माध्यमेन सिद्धं भविष्यति।

PO 13. एवं प्रकारेण संस्कृत-साहित्यकारैः मीमांसकैश्च प्राकृतभाषायाः व्याकरणग्रन्थाः निर्मिताः, स्वशास्त्रीय-ग्रन्थेषु प्राकृतस्य प्रयोगान् पुनः पुनः उद्धृत्य तेषां प्रभावशीलतां सिद्धं कृतवन्तः, तेन सह च उपमानां बहुविधप्रयोगेषु, प्रकृतिसम्मत-भाषाणां प्रचुरता वर्धिता वर्तते, ये सर्वे अस्माकं विद्वत्परम्परायाः परस्परं उदारतां, प्रशंसां च सिद्धयन्ति। अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन एतत् ज्ञानस्य समग्रता अधिका स्पष्टा भविष्यति।

PO 14. प्राकृतभाषायाः महत्त्वपूर्णं वैशिष्ट्यं तस्याः सरलीकरणं, सामग्रीं सीमितशब्देषु प्रसारयितुं च बलं दत्तम्। एतस्य संचारकौशलस्य कारणात् प्राकृतभाषा जनानां मध्ये व्यापकरूपेण प्रसारिता वर्तते। अस्य संचारक्षमतायाः महिमा अस्मात् पाठ्यक्रमात् उत्तमरीत्या अवगन्तुं शक्यन्ते।

PO 15. जनानां आकर्षणापेक्षानुसारं प्राकृतस्य व्याकरणकारैः शब्देषु, क्रियारूपेषु, शब्दरूपेषु, विभक्तिषु, शब्देषु च सर्वाधिकं संक्षिप्ततां कृत्वा तस्य प्रयोगाः सुगमाः कृताः। अस्य कारणात् सामान्यतमस्य अपि तस्य स्वीकारस्य रुचिः भवति। अस्य संक्षेपस्य वैज्ञानिकतायाः ज्ञानं भाषाविज्ञान-सञ्चारक्षमतायाः आधारशिला भवति। प्राकृतिकभाषायाः अयं पाठ्यक्रमः तस्याः अवगमनाय महत्त्वपूर्णः साधनरूपेण सिद्धः भविष्यति।

PO 16. विद्वांसः यदा पाण्डित्य-बौद्धिक-कौशलस्य उपयोगेन लेखकस्य तस्य सृष्टीनां च गम्भीरताम् नमन्ति, व्यावहारिक-जीवने ते सरलीकरणस्य प्रयोगान् स्वीकर्तुं यतन्ते, यतः एते संचारस्य उन्नतिं कुर्वन्ति।

PO 17. प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च एषः एव स्वभावः तस्याः संप्रेषणीयतां स्थापयति, यस्याः अवगमनेन तस्याः छात्राः न केवलं भाषां साहित्यं च अवगन्तुं शक्नुवन्ति, अपितु स्वभाषिक-साहित्य-प्रयोगान् संचारमाध्यमेषु आदर्शरूपेण कर्तुं अपि समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 18. सरलीकरणस्य संक्षिप्तीकरणस्य च एतानि वैशिष्ट्यानि न केवलं समयस्य श्रमस्य च रक्षणं कुर्वन्ति तथा च विषयस्य संप्रेषणीयतां वर्धयन्ति। नैतावन्मात्रम्, अपितु सन्दर्भस्य, वक्तव्यशैल्याः इत्यादीनां आधारेण भिन्न-भिन्न-आशयानाम् संप्रेषण-प्राप्त्यर्थं वक्ता/लेखकस्य श्रोतुः च सहायकाः भवन्ति / पाठकाः समर्थाः भवन्ति।

PO 19. अनेन तेषां बौद्धिकक्षमता अपि वर्धन्ते। अस्मिन् पाठ्यक्रमे एतत् कार्यं उत्तमरीत्या सम्पन्नं कर्तुं शक्यते।

PO 20. यावत् विषय-अनुसन्धानं न क्रियते, तावत् तस्मिन् विषये संशोधनस्य व्याप्तिः कथं भवेत् ? यतः प्राकृतभाषा-विभागस्य पाठ्यक्रमे तस्य प्रत्येकं पक्षं मान्यतां दत्त्वा शोधप्रक्रिया सम्यक् रूपेण सम्पन्ना भविष्यति, अतः अस्याः छात्राः अस्याः भाषायाः तस्याः साहित्यस्य च विविधपक्षेषु शोधं कर्तुं निश्चितरूपेण समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 21. संशोधनस्य द्वितीया महत्त्वपूर्णा आवश्यकता वर्तते तस्मिन् क्षेत्रे शोधसामग्रीणां प्रचुरता अस्ति न वा। प्राकृतभाषा-साहित्यस्य अनेकाः पाण्डुलिपयः विविधप्रकाराश्च अभिलेखाः अद्यापि केनचित् रूपेण वा अन्येन वा न केवलं भारते अपितु सम्पूर्णं विश्वे प्रभूतपरिमाणे उपलभ्यन्ते।

PO 22. शोधदृष्ट्या प्राकृतभाषाविभागे मूलभूतज्ञानं प्राप्तवा विदुषां कृते अनुसन्धानार्थं प्रचुराः सम्भावनाः उपलभ्यन्ते।

PO 23. शोधार्थं तृतीया महती आवश्यकता अस्ति यत् शोधविषयाणि पर्याप्तमात्रायां विविधरूपेण च उपलब्धाः भवेयुः। अतः अन्य-भारतीयभाषाणां साहित्यस्य तुलनायां प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च क्षेत्रे शोधविषयाणां सामग्री प्रचुररूपेण उपलभ्यते। यतोहि, अधुना यावत्, अस्याः अत्यन्त-सीमित-विषयेषु अत्यल्पमात्रायां शोधकार्यं कृतम् वर्तते।

PO 24. अस्य मूलकारणम् अस्ति यत् अन्यविषयाणां तुलनायां देशे सर्वत्र न्यूनतमेषु शैक्षणिककेन्द्रेषु अस्य विषयस्य अध्ययनस्य अध्यापनस्य च सुविधाः उपलभ्यन्ते। अतः नूतनानां जिज्ञासुजनानाम् अस्मिन् क्षेत्रे संशोधनस्य प्रचुरसंभावनाः सन्ति।

PO 25. संशोधनस्य चतुर्थी महत्त्वपूर्णा च आवश्यकता वर्तते तस्य विषये गुणवत्तापूर्ण-सामग्रीणां उपलब्धता अस्ति न वा? प्राकृतभाषा-साहित्यक्षेत्रे एतादृशी उच्च-गुणवत्ता-युक्ता सामग्री उपलभ्यते।

PO 26. अनेन कारणेन संस्कृतस्य उत्तमविद्वांसः अपि तस्य महत्त्वं मुक्तकण्ठैः स्वीकृतवन्तः। अतः गुणवत्तापूर्ण-संशोधनार्थं मानक-संशोधन-सामग्रीणां उपलब्धतायाः कारणात् प्राकृतिकभाषा-साहित्ययोः विदुषां कृते प्रचुरशोधस्य अवसराः समुपलब्धाः सन्ति।

PO 27. विश्वस्तरीय-आदर्श-नागरिकीणां कृते सर्वप्रथमा-आवश्यकता भवति यत् सः पारस्परिक-सहयोगस्य भावना अपेक्षिता। प्राकृतभाषायाः विविधरूपाणि अस्या एव भावनायाः साक्षात्-निदर्शनानि सन्ति, ये विविधतायाम् एकरूपतायाः सौमनस्य च संचरणं कुर्वन्ति। अतः वैश्विकनागरिकरूपे स्वीय-भूमिकां अस्य विषयस्य अध्येतारः प्रथम-दिनादेव अधिगच्छन्ति।

PO 28. गुणग्रहणस्य उदात्त-भावनां बिना कदापि कोऽपि व्यक्तिः वैश्विकनागरिकस्य रूपे स्वीय-मानसं विकसयितुम् असमर्थाः जायन्ते। यतो हि प्राकृतभाषायां तस्य साहित्ये च न केवलं गुणग्रहणस्य भावना प्रचुर-परिमाणे विद्यमाना वर्तते, अपितु अस्याः संभावनाश्च अस्मिन् पर्याप्तरूपेण विद्यमानाः सन्ति।

PO 29. अतएव विश्वस्य एतादृशानां देशानाम् अधिकांशः शैक्षणिकविकसितानां विद्वानानां नागरिकाणां च प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च क्षेत्रे महत् योगदानं कृतम् अस्ति। अतः स्पष्टं भवति यत् प्राकृतभाषा तस्याः साहित्यञ्च तस्याः छात्राणां वैश्विकनागरिकत्वस्य दिशि मौलिकं सिद्धं भविष्यति।

PO 30. संवैधानिक-शिष्टाचारस्य ज्ञानं तस्य अनुसरणस्य प्रबलभावनां विना कोऽपि व्यक्तिः वैश्विकनागरिकरूपेण स्वीयभूमिकां साधयितुं न अर्हति। प्राकृतभाषायां तस्याः साहित्ये च परस्पर-प्रशंसया सह सर्वत्र स्वानुशासनस्य, गौरवपूर्ण-व्यवहारस्य च भावः प्रचलितः इति कारणतः। अतः तस्य छात्राः स्वाभाविकतया तस्मात् वैश्विकनागरिकाः भवितुं तथा च गुणान् आत्मसात् कर्तुं शक्नुवन्ति।

PO 31. प्राकृतभाषासाहित्ये बहवः ग्रन्थाः सन्ति, ये वैश्विक-व्यापारस्य वैश्विक-पर्यटनस्य च वास्तविक-दृश्यानि प्रस्तुवन्ति, ये अलौकिकतायाः स्थाने यथार्थतया व्यावहारिकतया च तेषां सजीववर्णनं प्रस्तुवन्ति। अतः प्राकृतभाषासाहित्यस्य अध्ययनेन छात्राः वैश्विकपरिदृश्येन परिचिताः भवन्ति, तेषां मानसिकता वैश्विकनागरिकतायाः भवति, वैचारिकसंकीर्णता च नष्टा भवति।

PO 32. प्राकृतभाषायाः विविधरूपेषु एतादृशानि तत्त्वानि प्रचुररूपेण वर्तन्ते, येन समकालीन-भाषिक-वैविध्ये अपि परस्परं अवगमनस्य, शिक्षणस्य च साधनानि प्राप्यन्ते। अतः प्राकृतभाषायाः अध्ययनं समकालीनभाषाणां अध्ययनार्थं सेतुरूपेण अवश्यमेव महती-भूमिकां निर्वहिष्यति।

PO 33. प्राकृतभाषायाः समकालीनाः संस्करणाः अपि सन्ति, यथा महाराष्ट्रीप्राकृतम्, अपभ्रंशः, अवहट्ट इत्यादयः। एते न केवलं कालस्य प्रभावेण प्राकृतभाषायां कानि परिवर्तनानि जातानि-- इति अवगन्तुं सहायकाः सन्ति, अपितु कालान्तरेण विकसितानां भारतीयभाषाणां, क्षेत्रीयबोलीनां च अध्ययनाय, अनुसन्धानाय च एषा सामग्री बहुमूल्यं साधनरूपा अस्ति।

PO 34. संस्कृतभाषा व्याकरण-नियमाबद्धा भाषा इति कारणात् तस्यां नूतनाः प्रयोगाः प्रायशः नाभवन्, नैव भवन्ति च; परन्तु प्रचलितरूपाणां परिवर्तनं कृत्वा कालस्य आवश्यकतानुसारं अनुकूलनं कर्तुं तत्र काऽपि सुविधा नास्ति। यत्र प्राकृतभाषायाः स्वरूपमेव एतेषां प्रादेशिक-लौकिक-विकासानां आत्मसात्करणेन विकसितम् अस्ति। अतः तस्य अध्ययनेन तेषां सेतुनां ज्ञानं प्राप्यते, ये भाषाविदः अन्यभाषाशिक्षणस्य अवगमनस्य च कुञ्जिकाः सहजतया प्रददति।

PO 35. "क्षणे-क्षणे यन्नावतामुपैति तदेवरूपं रमणीयतायाः"--एतत् आदर्शवाक्यं संस्कृतभाषायाः भवितुमर्हति, परन्तु प्राकृतभाषासु क्रियान्वितिः अस्ति अस्याः। अत एव प्राकृतभाषासु नित्यं नवीनाः रूपाणां विकासः भवत्येव।

PS012. प्राकृतभाषायाः बहुआयामी-साहित्ये निहितस्य राष्ट्रवादस्य भावनायाः तथ्यानां विकासानां च ज्ञानेन वर्तमानसन्ततिं बोधयित्वा प्राच्य-परम्परायाः परिदृश्ये आधुनिक-भावनानां समीक्षां समाकलनं च कर्तुं प्रेरिताः भवितुम् अर्हन्ति।

PS013. प्राकृतभाषा-साहित्ये निहितानाम् सांस्कृतिक-तत्त्वानां ज्ञानेन प्राच्य-संस्कृतेः कला-इतिहास-संगीतादीनां, वाद्ययन्त्राणां, वेषभूषाणां, सामाजिकरीतीनाम् इत्यादीनां ज्ञानं न केवलं तथ्यात्मकरूपेण विकसितं भविष्यति, अपितु समकालीनरूपेण तेषां उपयोगितायाः अवगमने, स्वीकरणे च सहायकं भविष्यति सन्दर्भेषु पर्याप्तं प्रगतिः कर्तुं शक्यन्ते।

PS014. प्राकृतभाषा-साहित्येषु, पाण्डुलिपिषु, अभिलेखेषु इत्यादिषु वैज्ञानिकपक्षेषु, अभियांत्रिकि-विधिषु, प्रकृतेः पर्यावरणस्य च सिद्धान्तानां तथा च तेषां व्यावहारिक-पक्षेषु निहितानाम्/सूचितानां/प्रतिबिम्बितानां च ज्ञानं समकालीनरूपेण तेषां समीक्षा, अनुसन्धानं, नवीनप्रयोगं च प्रति अस्मान् महतीं प्रेरणाम् लभन्ते अपि च ते सन्दर्भाः अस्मिन् क्षेत्रे स्रोतरूपेण भवितुम् अर्हन्ति ।

श्रीलालबहादुर-शास्त्री-राष्ट्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयम्, नवदेहलीस्थम् -110016

प्राकृतभाषा-विभागेन प्रस्तुताः शास्त्री-वर्गाणां कृते कार्यक्रमस्य परिणामाः

PO 1. मूलभूत-ज्ञान-सामग्री-प्रस्तुति-क्षमता।

PO 2. भाषाविज्ञानस्य दृष्ट्या सैद्धान्तिक-विश्लेषणे योग्यता।

PO 3. साहित्य-सम्बद्ध-विषयाणां समीक्षायां योग्यता।

PO 4. अन्यभाषाणां साहित्येन सह तुलनात्मक-समीक्षायां योग्यता।

PO 5. प्राकृतभाषायाः बहुआयामी साहित्यविधाः ज्ञातुं उपयोगिता।

PO 6. तत्साहित्यविधानां समीक्षण-क्षमतायाः विकासः।

PO 7. समकालीन-सन्दर्भाणां आलोके एतासां विधानां समीक्षा।

PO 8. भाषिक-साहित्य-विधानां महत्त्वस्य आलोचनायाः दिशि महत्त्वपूर्ण विकासस्य सम्भावना भविष्यति।

PO 9. विभिन्न-भारतीय-भाषाभिः सह तेषां संस्कृतादि-साहित्यैः सह एकीकृत-रूपेण तेषां लक्षणानाम् अध्ययनं कृत्वा तेषां उपयोगितायाः निर्धारणस्य सामर्थ्यं विकसितं करिष्यामः।

PO 10. भारतीय-भाषाणां, क्षेत्रीय-बोलीनां, बहुआयामी-साहित्यस्य च निर्माणे विकासे च प्राकृतभाषायाः तस्याः विविधतायाः च कीदृशाः परस्पर-सम्बन्धाः योगदानं च अभवत् इत्यस्य एकीकृतज्ञानम् अनेन माध्यमेन अधिगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 11. सत्यमेव यत् संस्कृतभाषा वैज्ञानिकप्रयोगानाम् आदर्शा सञ्जाता, परन्तु कस्यापि साहित्यप्रयोगस्य सफलतायाः मापदण्डः केवलं जना एव भवन्ति, ये तान् स्वीकुर्वन्ति, आद्रियन्ते च, केवलं सः प्रयोगः सफलः इति उच्यते। अस्मिन् मानके प्राकृतभाषाणां महत्त्वपूर्णां भूमिकां उपेक्षितुं न शक्यते।

PO 12. नैतत् इतिहासकाराः कर्तुं शक्नुवन्ति, न भाषाविदः साहित्यकाराः वा कर्तुं शक्नुवन्ति। अतः तेषां परस्पर-सौहार्दस्य सामञ्जस्यस्य च तथ्यात्मकरूपेण एकीकृतं ज्ञानम् अस्य पाठ्यक्रमस्य माध्यमेन सिद्धं भविष्यति।

PO 13. एवं प्रकारेण संस्कृत-साहित्यकारैः मीमांसकैश्च प्राकृतभाषायाः व्याकरणग्रन्थाः निर्मिताः, स्वशास्त्रीय-ग्रन्थेषु प्राकृतस्य प्रयोगान् पुनः पुनः उद्धृत्य तेषां प्रभावशीलतां सिद्धं कृतवन्तः, तेन सह च उपमानां बहुविधप्रयोगेषु, प्रकृतिसम्मत-भाषाणां प्रचुरता वर्धिता वर्तते, ये सर्वे अस्माकं विद्वत्परम्परायाः परस्परं उदारतां, प्रशंसां च सिद्धयन्ति। अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनेन एतत् ज्ञानस्य समग्रता अधिका स्पष्टा भविष्यति।

PO 14. प्राकृतभाषायाः महत्त्वपूर्णं वैशिष्ट्यं तस्याः सरलीकरणं, सामग्रीं सीमितशब्देषु प्रसारयितुं च बलं दत्तम्। एतस्य संचारकौशलस्य कारणात् प्राकृतभाषा जनानां मध्ये व्यापकरूपेण प्रसारिता वर्तते। अस्य संचारक्षमतायाः महिमा अस्मात् पाठ्यक्रमात् उत्तमरीत्या अवगन्तुं शक्यन्ते।

PO 15. जनानां आकर्षणापेक्षानुसारं प्राकृतस्य व्याकरणकारैः शब्देषु, क्रियारूपेषु, शब्दरूपेषु, विभक्तिषु, शब्देषु च सर्वाधिकं संक्षिप्ततां कृत्वा तस्य प्रयोगाः सुगमाः कृताः। अस्य कारणात् सामान्यतमस्य अपि तस्य स्वीकारस्य रुचिः भवति। अस्य संक्षेपस्य वैज्ञानिकतायाः ज्ञानं भाषाविज्ञान-सञ्चारक्षमतायाः आधारशिला भवति। प्राकृतिकभाषायाः अयं पाठ्यक्रमः तस्याः अवगमनाय महत्त्वपूर्णः साधनरूपेण सिद्धः भविष्यति।

PO 16. विद्वांसः यदा पाण्डित्य-बौद्धिक-कौशलस्य उपयोगेन लेखकस्य तस्य सृष्टीनां च गम्भीरताम् नमन्ति, व्यावहारिक-जीवने ते सरलीकरणस्य प्रयोगान् स्वीकर्तुं यतन्ते, यतः एते संचारस्य उन्नतिं कुर्वन्ति।

PO 17. प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च एषः एव स्वभावः तस्याः संप्रेषणीयतां स्थापयति, यस्याः अवगमनेन तस्याः छात्राः न केवलं भाषां साहित्यं च अवगन्तुं शक्नुवन्ति, अपितु स्वभाषिक-साहित्य-प्रयोगान् संचारमाध्यमेषु आदर्शरूपेण कर्तुं अपि समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 18. सरलीकरणस्य संक्षिप्तीकरणस्य च एतानि वैशिष्ट्यानि न केवलं समयस्य श्रमस्य च रक्षणं कुर्वन्ति तथा च विषयस्य संप्रेषणीयतां वर्धयन्ति। नैतावन्मात्रम्, अपितु सन्दर्भस्य, वक्तव्यशैल्याः इत्यादीनां आधारेण भिन्न-भिन्न-आशयानाम् संप्रेषण-प्राप्त्यर्थं वक्ता/लेखकस्य श्रोतुः च सहायकाः भवन्ति / पाठकाः समर्थाः भवन्ति।

PO 19. अनेन तेषां बौद्धिकक्षमता अपि वर्धन्ते। अस्मिन् पाठ्यक्रमे एतत् कार्यं उत्तमरीत्या सम्पन्नं कर्तुं शक्यते।

PO 20. यावत् विषय-अनुसन्धानं न क्रियते, तावत् तस्मिन् विषये संशोधनस्य व्याप्तिः कथं भवेत् ? यतः प्राकृतभाषा-विभागस्य पाठ्यक्रमे तस्य प्रत्येकं पक्षं मान्यतां दत्त्वा शोधप्रक्रिया सम्यक् रूपेण सम्पन्ना भविष्यति, अतः अस्याः छात्राः अस्याः भाषायाः तस्याः साहित्यस्य च विविधपक्षेषु शोधं कर्तुं निश्चितरूपेण समर्थाः भविष्यन्ति।

PO 21. संशोधनस्य द्वितीया महत्त्वपूर्णा आवश्यकता वर्तते तस्मिन् क्षेत्रे शोधसामग्रीणां प्रचुरता अस्ति न वा। प्राकृतभाषा-साहित्यस्य अनेकाः पाण्डुलिपयः विविधप्रकाराश्च अभिलेखाः अद्यापि केनचित् रूपेण वा अन्येन वा न केवलं भारते अपितु सम्पूर्णं विश्वे प्रभूतपरिमाणे उपलभ्यन्ते।

PO 22. शोधदृष्ट्या प्राकृतभाषाविभागे मूलभूतज्ञानं प्राप्तवा विदुषां कृते अनुसन्धानार्थं प्रचुराः सम्भावनाः उपलभ्यन्ते।

PO 23. शोधार्थं तृतीया महती आवश्यकता अस्ति यत् शोधविषयाणि पर्याप्तमात्रायां विविधरूपेण च उपलब्धाः भवेयुः। अतः अन्य-भारतीयभाषाणां साहित्यस्य तुलनायां प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च क्षेत्रे शोधविषयाणां सामग्री प्रचुररूपेण उपलभ्यते। यतोहि, अधुना यावत्, अस्याः अत्यन्त-सीमित-विषयेषु अत्यल्पमात्रायां शोधकार्यं कृतम् वर्तते।

PO 24. अस्य मूलकारणम् अस्ति यत् अन्यविषयाणां तुलनायां देशे सर्वत्र न्यूनतमेषु शैक्षणिककेन्द्रेषु अस्य विषयस्य अध्ययनस्य अध्यापनस्य च सुविधाः उपलभ्यन्ते। अतः नूतनानां जिज्ञासुजनानाम् अस्मिन् क्षेत्रे संशोधनस्य प्रचुरसंभावनाः सन्ति।

PO 25. संशोधनस्य चतुर्थी महत्त्वपूर्णा च आवश्यकता वर्तते तस्य विषये गुणवत्तापूर्ण-सामग्रीणां उपलब्धता अस्ति न वा? प्राकृतभाषा-साहित्यक्षेत्रे एतादृशी उच्च-गुणवत्ता-युक्ता सामग्री उपलभ्यते।

PO 26. अनेन कारणेन संस्कृतस्य उत्तमविद्वांसः अपि तस्य महत्त्वं मुक्तकण्ठैः स्वीकृतवन्तः। अतः गुणवत्तापूर्ण-संशोधनार्थं मानक-संशोधन-सामग्रीणां उपलब्धतायाः कारणात् प्राकृतिकभाषा-साहित्ययोः विदुषां कृते प्रचुरशोधस्य अवसराः समुपलब्धाः सन्ति।

PO 27. विश्वस्तरीय-आदर्श-नागरिकीणां कृते सर्वप्रथमा-आवश्यकता भवति यत् सः पारस्परिक-सहयोगस्य भावना अपेक्षिता। प्राकृतभाषायाः विविधरूपाणि अस्या एव भावनायाः साक्षात्-निदर्शनानि सन्ति, ये विविधतायाम् एकरूपतायाः सौमनस्य च संचरणं कुर्वन्ति। अतः वैश्विकनागरिकरूपे स्वीय-भूमिकां अस्य विषयस्य अध्येतारः प्रथम-दिनादेव अधिगच्छन्ति।

PO 28. गुणग्रहणस्य उदात्त-भावनां बिना कदापि कोऽपि व्यक्तिः वैश्विकनागरिकस्य रूपे स्वीय-मानसं विकसयितुम् असमर्थाः जायन्ते। यतो हि प्राकृतभाषायां तस्य साहित्ये च न केवलं गुणग्रहणस्य भावना प्रचुर-परिमाणे विद्यमाना वर्तते, अपितु अस्याः संभावनाश्च अस्मिन् पर्याप्तरूपेण विद्यमानाः सन्ति।

PO 29. अतएव विश्वस्य एतादृशानां देशानाम् अधिकांशः शैक्षणिकविकसितानां विद्वानानां नागरिकाणां च प्राकृतभाषायाः तस्याः साहित्यस्य च क्षेत्रे महत् योगदानं कृतम् अस्ति। अतः स्पष्टं भवति यत् प्राकृतभाषा तस्याः साहित्यञ्च तस्याः छात्राणां वैश्विकनागरिकत्वस्य दिशि मौलिकं सिद्धं भविष्यति।

PO 30. संवैधानिक-शिष्टाचारस्य ज्ञानं तस्य अनुसरणस्य प्रबलभावनां विना कोऽपि व्यक्तिः वैश्विकनागरिकरूपेण स्वीयभूमिकां साधयितुं न अर्हति। प्राकृतभाषायां तस्याः साहित्ये च परस्पर-प्रशंसया सह सर्वत्र स्वानुशासनस्य, गौरवपूर्ण-व्यवहारस्य च भावः प्रचलितः इति कारणतः। अतः तस्य छात्राः स्वाभाविकतया तस्मात् वैश्विकनागरिकाः भवितुं तथा च गुणान् आत्मसात् कर्तुं शक्नुवन्ति।

PO 31. प्राकृतभाषासाहित्ये बहवः ग्रन्थाः सन्ति, ये वैश्विक-व्यापारस्य वैश्विक-पर्यटनस्य च वास्तविक-दृश्यानि प्रस्तुवन्ति, ये अलौकिकतायाः स्थाने यथार्थतया व्यावहारिकतया च तेषां सजीववर्णनं प्रस्तुवन्ति। अतः प्राकृतभाषासाहित्यस्य अध्ययनेन छात्राः वैश्विकपरिदृश्येन परिचिताः भवन्ति, तेषां मानसिकता वैश्विकनागरिकतायाः भवति, वैचारिकसंकीर्णता च नष्टा भवति।

PO 32. प्राकृतभाषायाः विविधरूपेषु एतादृशानि तत्त्वानि प्रचुररूपेण वर्तन्ते, येन समकालीन-भाषिक-वैविध्ये अपि परस्परं अवगमनस्य, शिक्षणस्य च साधनानि प्राप्यन्ते। अतः प्राकृतभाषायाः अध्ययनं समकालीनभाषाणां अध्ययनार्थं सेतुरूपेण अवश्यमेव महती-भूमिकां निर्वहिष्यति।

PO 33. प्राकृतभाषायाः समकालीनाः संस्करणाः अपि सन्ति, यथा महाराष्ट्रीप्राकृतम्, अपभ्रंशः, अवहट्ट इत्यादयः। एते न केवलं कालस्य प्रभावेण प्राकृतभाषायां कानि परिवर्तनानि जातानि-- इति अवगन्तुं सहायकाः सन्ति, अपितु कालान्तरेण विकसितानां भारतीयभाषाणां, क्षेत्रीयबोलीनां च अध्ययनाय, अनुसन्धानाय च एषा सामग्री बहुमूल्यं साधनरूपा अस्ति।

PO 34. संस्कृतभाषा व्याकरण-नियमाबद्धा भाषा इति कारणात् तस्यां नूतनाः प्रयोगाः प्रायशः नाभवन्, नैव भवन्ति च; परन्तु प्रचलितरूपाणां परिवर्तनं कृत्वा कालस्य आवश्यकतानुसारं अनुकूलनं कर्तुं तत्र काऽपि सुविधा नास्ति। यत्र प्राकृतभाषायाः स्वरूपमेव एतेषां प्रादेशिक-लौकिक-विकासानां आत्मसात्करणेन विकसितम् अस्ति। अतः तस्य अध्ययनेन तेषां सेतुनां ज्ञानं प्राप्यते, ये भाषाविदः अन्यभाषाशिक्षणस्य अवगमनस्य च कुञ्जिकाः सहजतया प्रददति।

PO 35. "क्षणे-क्षणे यन्नावतामुपैति तदेवरूपं रमणीयतायाः"--एतत् आदर्शवाक्यं संस्कृतभाषायाः भवितुमर्हति, परन्तु प्राकृतभाषासु क्रियान्वितिः अस्ति अस्याः। अत एव प्राकृतभाषासु नित्यं नवीनाः रूपाणां विकासः भवत्येव।

**Course Outcome of Shastri Programme
Prakrit**

CC 1

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषायाः स्वरूपं तथा भेद-प्रमेदानां वर्णनं कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	व्याकरणिकपद-यथा-स्वरः व्यञ्जनानि, शब्दानां रूपाणि एवं क्रियारूपाणां ज्ञानं भविष्यति।
CO-3	प्राकृतभाषायाः सन्धिः समासः अव्ययम् निपातः एवं लोकप्रयोगानां प्रतिपादितुं समर्थाः भवन्ति।
CO-4	प्राकृतभाषायाः प्रयागः नियमः तथा च भारतीय भाषायां प्रभावः ज्ञापितुं शक्नुवन्ति।
	पाठ्यक्रमे निर्धारितेषु पाठ्यविषयेक विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 2

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	आ. कुन्दकुन्दकृत सलिपाहुड (1-35) इथस्मिन् कथानां विषये विवेचना कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	प्राकृतागमग्रन्थः आचारंगः (1-30) कथानां विषये व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3	उत्तराध्ययनम् (1-30) इथस्मिन् उद्धृतविषयानां स्वशब्दे वर्णितुं शक्यन्ति छात्राः।
CO-4	पाठ्यक्रमे निर्धारित ग्रन्थानां विषये एवञ्च ग्रन्थकारानां विषये सम्यक्तया वर्णनं कर्तुं पारयन्ति अध्येतारः।
	पाठ्यक्रमे निर्धारितेषु पाठ्यविषयेक विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 3

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतवाङ्मयः इतिहासः वर्गीकरणम्, भारतीय वाङ्मये तस्य महत्त्वस्य विषये व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	प्राकृतागमग्रन्थानां विषये प्रतिपादितुं समर्थाः भवन्ति।
CO-3	लौकृत-प्राकृत वाङ्मयस्य ग्रन्थकारानां परिचयं वक्तुं शक्यन्ति।
CO-4	आधुनिक तथा च प्राचीन साहित्यस्य ग्रन्थकारानां विषयो परिचय वक्तुं शक्नुवन्ति।
	प्राकृतवाङ्मय ग्रन्थ तथा ग्रन्थानाम् उपरि विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 4

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषायाः जोयसारू ग्रन्थस्य (1-33) कथानां विषये चर्चा कर्तुं समर्थाः भवन्ति।
CO-2	आरामसोहाकहघ ग्रन्थस्य (1-50) कथानां व्याख्या कर्तुं प्रभवन्ति।
CO-3	आरामशोभाकहाँ ग्रन्थस्य 51-100 कथानां विषये स्वमनसा विवेचयितुं समर्थाः भविष्यन्ति।
CO-4	पाठ्यक्रमेऽस्मिन् निर्धारितग्रन्थानां अन्यपक्षेषु यथा भाषा संबंधी प्रतिपादनं कर्तुं शक्नुवन्ति।
	पाठ्यक्रमे निर्धारित पाठ्यग्रन्थानामुपरि विमर्शः कर्तुं शक्यन्ति।

CC 5

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	चण्डकृतस्य प्राकृतलक्षणस्य ग्रन्थस्य विभक्तिविधानविषये सूत्राणां व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	प्राकृतलक्षणग्रन्थानां स्वरविधान संबंधी सूत्राणां उदारण सहित व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3	प्राकृतलक्षणग्रन्थास्य व्यञ्जनविधानसूत्राणां चर्चा कर्तुं प्रभवन्ति।
CO-4	प्राकृतव्याकरणस्य समस्तग्रन्थानां प्रतिपादनं कर्तुं शक्यन्ति।
	प्राकृतव्याकरणमुपरि विमर्शं कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 6

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	भविष्यस्यतकव्वं ग्रन्थस्य 1-35 कथानां विषये व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	भविष्यस्यतकव्वं ग्रन्थस्य 36-74 कथानां सप्रसंगं व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3	भविष्यस्यतकव्वं ग्रन्थस्य 75-100 कथानां वर्णयितुं शक्यन्ति।
CO-4	पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थानां-ग्रन्थकाराणां विषये वर्णनं कर्तुं शक्नुवन्ति।
	भविष्यस्यतकव्वं ग्रन्थायुपरि विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 7

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषायां शैक्षणिक पारिवारिक एवं मित्रवर्गीय पत्रलेखने समर्थाः भविष्यन्ति।
CO-2	कत्यापि विषये प्राकृतभाषायां निबन्धलेखने समर्थाः भविष्यन्ति।
CO-3	प्राकृतभाषायां प्रयुक्तः लिपीनां चिन्हितकर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-4	शुद्धप्राकृतभाषां अवगन्तुं शक्नुवन्ति।
	प्राकृतभाषासु कौशलानां विमर्शः कर्तुं शक्यन्ते।

CC 8

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	हरिभद्रसूरिकृत समराइच्चकहा ग्रन्थस्य 1-37 गद्यांशभागेस्य व्याख्या कर्तुं शक्यते।
CO-2	हरिभद्रसूरिकृत समराइच्चकहा ग्रन्थस्य 37-50 गद्यांशभागस्य सप्रसंगं व्याख्या कर्तुं शक्यते।
CO-3	अविर्द-सावग-पडिक्कमण सुतं ग्रन्थस्य गद्यांशस्य व्याख्या कर्तुं शक्यते।
CO-4	पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थानां विषयानां तथा ग्रन्थकारानां वर्णयितुं शक्यते।
	पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थानां विमर्शः कर्तुं शक्यते।

CC 9

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	चारुदत्त नामकनाटके प्रथमाङ्कस्य श्लोकानां व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	चारुदत्तनामकनाटकस्य द्वितीय अङ्कस्य प्राकृतश्लोकस्य सप्रसंगं विवरणं दातुं शक्नुवन्ति।
CO-3	चारुदत्तनामकनाटकस्य तृतीयङ्कस्य विषयवस्तुनं प्रतिपादनं कर्तुं परिचिन्ति।
CO-4	चारुदत्त नामके नाटके चतुर्थाङ्कस्य प्राकृतश्लोकानां व्याख्या स्वशब्देषु वर्णयितुं शक्नुवन्ति।
CO-5	पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थेषु विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 10

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषायाः विभिन्न-अभिलेखानां विषये वर्णनं कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	अशोकस्य प्राकृतस्तम्भलेखाय प्रतिपादनं कर्तुं प्रभवन्ति।
CO-3	अशोकस्य देहल्यां स्थिते टोपरा नामके (1-3) प्राकृतस्तम्भलेखस्य व्याख्या कर्तुं समर्थाः भवन्ति।
CO-4	अशोकस्य दिल्लीटोपरास्थित स्तम्भलेखस्य सप्रसंगेन व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-5	पाठ्यक्रमे निर्धारितेषु अशोकस्य स्तम्भलेखोंपरि विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

CC 11

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्रवरसेनकृत सेतुबन्धमहाकाव्यस्य (प्रथमआश्वास) 1-36 कथानां व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	प्रवरसेनकृत सेतुबन्धमहाकाव्यस्य प्रथम आश्वासस्य 37-66 कथानां सप्रसंगं व्याख्या कर्तुं प्रभवन्ति।
CO-3	प्रवरसेनकृत सेतुबन्धमहाकाव्यस्य प्रथम आश्वासस्य 69-100 कथानां व्याख्या कर्तुं शक्यते।
CO-4	ग्रन्थस्य विषयाणां ग्रन्थकारानां परिचयं दातुं शक्नुवन्ति।
CO-5	प्रवरसेनकृत सेतुबन्धमहाकाव्यस्य प्रथम अश्वासस्य कथानां विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति। यथा-भाषिक, विमर्शः साहित्यिक विमर्शः।

CC 12

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	वाक्पतिराजकृत गडडवहो ग्रन्थस्य चयनित कथानां सप्रसंगं व्याख्या कर्तुं प्रभवन्ति।
CO-2	वाक्पतिराजकृत गडडवहो ग्रन्थस्य चयनित कथानां विषयवस्तुनं स्व मनसा वर्णयितुं शक्नुवन्ति।
CO-3	वाक्पतिराजकृत गडडवहो ग्रन्थस्य चयनित कथानां प्रयुक्तेषु प्राकृतविशेषताः वक्तुं शक्नुवन्ति।
CO-4	पाठ्यक्रमे निर्धारित ग्रन्थानां ग्रन्थकारानां च परिचयं दातुं शक्नुवन्ति।
CO-5	गडडवहो ग्रन्थस्य साहित्यिक एवं भाषिक विमर्शं वर्णयितुं शक्नुवन्ति।

CC 13

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषायाः चरितकाव्यस्य पउमचरियं इथस्य 1-50 कथानां व्याख्या कर्तुं शक्यन्ते।
CO-2	पउमचरियं चरितकाव्यस्य कथानां प्राकृतभेदानां भाषा, अनिधानम् इथादीनां चिन्हितं कर्तुं शक्यन्ते।
CO-3	अनन्तहंसः महोदयस्य कुम्भापुत्रचरियं ग्रन्थस्य कथानां सप्रसंगं व्याख्या कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-4	पाठ्यक्रमे निर्धारित ग्रन्थानां विषयवस्तुनः एवं ग्रन्थकाराणां विषये वक्तुं शक्नुवन्ति।
CO-5	प्राकृतचरितकाथानां विमर्शः कर्तुं समर्थाः भवन्ति।

CC 14

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	पुष्पदंत महोदयेन निरचितस्य गायकुमारचरिउ ग्रन्थस्य प्रथम संधि इथस्य 1-6 कडवक यावत् पर्यन्त व्याख्या कर्तुं
CO-2	पुष्पदंत गायकुमारचरिउ ग्रन्थस्य प्रथमसन्धेः 7-12 कडवको इथस्य व्याख्या सप्रसंग कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3	पुष्पदंत गायकुमारचरिउ ग्रन्थस्य प्रथमसन्धेः 13-18 कडवको इथस्य स्व मनसा वर्णितुं शक्यन्ते।
CO-4	गायकुमारचरिउ ग्रन्थस्य प्रथमसन्धेः विषयवस्तुनः एवं ग्रन्थकारिय परिचयं वक्तुं शक्यन्ते।
CO-5	गायकुमारचरिउ ग्रन्थस्य एवं च अपभ्रंश भाषाया विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

DSE-I

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतभाषा तथा भाषाविज्ञानस्य स्वरूप विषये वक्तुं शक्नुवन्ति।
CO-2	प्राकृतभाषायाः सन्धिः समासः कृदन्त इत्यादीनां स्वरूपं वक्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3
CO-4

DSE-II

Course	Course Outcome
	प्रत्येकस्मिन् पाठ्यक्रस्यान्ते छात्राः
CO-1	प्राकृतवाङ्मय इथस्य वर्णनं कर्तुं समर्थाः भवन्ति।
CO-2	प्राकृतवाङ्मय विधानां विषये वर्गीकरण कर्तुं शक्नुवन्ति।
CO-3	समसमायिक सन्दर्भे प्राकृतभाषायाः महत्ता वक्तुं शक्नुवन्ति।
	प्राकृतवाङ्मयस्य महत्ता समसमायिकता इथेषु विषयेषु विमर्शः कर्तुं शक्नुवन्ति।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- प्रथम

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-1

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	प्राकृतभाषायाः उत्पत्ति- विकासक्रम	प्राकृतिकभाषायाः उत्पत्तिं स्वरूपं च ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति। प्राकृतभाषायाः भेद-प्रभेदानां परिचयात्मकं वैशिष्ट्यं सूक्ष्मतां अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	प्राकृतभाषायां स्वर- परिवर्तनानां नियम-व्यञ्जनादि वैशिष्ट्यं।	प्राकृतभाषायाः व्याकरणं- स्वर-व्यंजन-परिवर्तनानि, शब्दरूपाः क्रियारूपाः च ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	प्राकृतभाषायां सन्धि- समासयोः नियमपरिचयः	प्राकृतभाषायाः व्याकरणे सन्धिसमासयोः, अव्ययनिपातयोः, देशीशब्दानां प्रयोगस्य च नियमान् ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	प्राकृतभाषायाः विविधभारतीय भाषासु प्रभावाः।	प्राकृतभाषायाः नियमानाम् उपयोगं कर्तुं समर्थः भविष्यति तथा च विभिन्न-भारतीय-भाषासु प्राकृतभाषायाः प्रभावं अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- प्रथम

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-2

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	सीलपाहुडं गाथा 35 तः 01	आचार्यकुन्दकुन्दस्य जीवन-परिचयः एवं सीलपाहुडं ग्रन्थस्य विषयं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	आयारांग / (सत्यपरिणाम) 01तः गाथा 30	आचारंगसूत्र आगमस्य शस्त्रपरिज्ञायाः अध्ययनं कृत्वा आचरण-सम्बद्ध-सूचनाः प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	उत्तरज्झयणसुत्तं विणयसुत्तं / 01 /तः गाथा 30	उत्तराध्ययनसूत्रागमस्य विनयसुत्तस्य अध्ययनेन शिष्याणां कृते विनयस्य ज्ञानं भविष्यति।			20
4	पठितग्रन्थानां ग्रन्थकर्तृणाम् अनुशीलनञ्च	पठित-पाठस्य अध्ययनेन छात्राः चिन्तनं, लेखनं, विचारं च विकसितुं शक्नुवन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- द्वितीय

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-3

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	प्राकृतवाङ्मयस्येतिहासः प्राकृतवाङ्मयस्य वर्गीकरणम् ।	भारतीय-साहित्ये प्राकृत-साहित्यस्य इतिहासस्य स्थानं महत्त्वं च अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति। प्राकृत-साहित्यस्य वर्गीकरणस्य ज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	आगमिकप्राकृतवाङ्मयस्य वैशिष्ट्यञ्च ।	आगमिक-प्राकृत-साहित्यस्य परिचयं लक्षणं च ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	लौकिकप्राकृतवाङ्मयस्य - वर्गीकृत परिचयः ।	लौकिक-प्राकृत-साहित्यस्य वर्गीकरणेन तेषां साहित्येन च परिचितं भवितुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	आधुनिक- प्राकृतवाङ्मयस्य संक्षिप्त परिचयः।	आधुनिक-प्राकृत-साहित्यकारान् अवगत्य प्राकृतसाहित्यस्य तस्य वैशिष्ट्यस्य च संक्षिप्त-परिचयेन स्वस्य विकासं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- द्वितीय

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-4

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	जोयसारु 01 -तः गाहा 33	आचार्ययोगीन्द्रदेव-विरचितस्य 'जोयसारु' (योगसारः) नाम-अपभ्रंश-भाषात्मकस्य ग्रन्थस्य निर्धारितगाथा-माध्यमेन योगस्य स्वरूपम् आध्यात्मिकतायाः स्वरूपं च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति।			20
2	आरामसोहाकहागाहा 50-1 -	आरामसोहा-कथाग्रन्थे प्राकृत कथानां वैशिष्ट्यान् तथा च आरामसोहायाः कथानकेन अवगतीभूय तस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	आरामसोहाकहा51 तः 104 गाहा	आरामसोहा-कथाग्रन्थस्य विशिष्टभागस्य कथासूत्रं वैशिष्ट्यं च ज्ञात्वा तस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	पठितग्रन्थानां ग्रन्थकर्तृणां ग्रन्थानुशीलनञ्च	पठित-ग्रन्थयोः आरामसोहाग्रन्थस्य जोयसारुग्रन्थस्य च ग्रन्थ-कर्त्रोः ग्रन्थयोश्च अनुशीलनम् इतिहासदृष्ट्या प्रभावदृष्ट्या च ज्ञात्वा तस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- तृतीय

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-5

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	चण्डविरचित-प्राकृतलक्षण विभक्ति-विधान	छात्राः आचार्यचण्डविरचितेन प्राकृतलक्षणग्रन्थेन परिचिताः भविष्यन्ति। प्राकृतलक्षणनाम व्याकरण-पुस्तकस्य सूत्रेभ्यः विभक्तिविधिज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	चण्डविरचित-प्राकृतलक्षण स्वर-विधान	चण्डविरचिते प्राकृतलक्षणग्रन्थे स्वरविधानसूत्रान् ज्ञात्वा व्याकरणस्य ज्ञानं वर्धयितुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	चण्डविरचित-प्राकृतलक्षण व्यञ्जन-विधान	प्राकृतलक्षणग्रन्थ-माध्यमेन व्यञ्जनसूत्राणि अधिगम्य व्यञ्जनानां परिवर्तनेन अभगताः संभूय छात्राः तान् सिद्धं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	प्राकृतव्याकरणसाहित्यस्य इतिवृत्तं	प्राकृत-व्याकरण-साहित्यस्य प्रमुख-व्याकरणविदां च परिचयं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- तृतीय

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-6

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	भविष्यत्कव्वं 01 ,तः 35 गाथा	प्राकृताख्यायिकासाहित्यम् विषयके महेश्वरसूरिविरचित भविष्यत्कव्वं ग्रन्थस्य निर्धारणम् वर्तते तस्य प्रथमेर क्रमे पञ्चत्रिंशत् गाथासु यो विषय वर्णिता तस्य गाथासूत्रस्य भाषिक वैशिष्ट्य च परिचयम् दास्यामि			20
2	भविष्यत्कव्वं 36 ,तः 74 गाथा	भविष्यत्कव्वं ग्रन्थस्य गाथासु स्पष्टि करणम् दास्यामि			20
3	भविष्यत्कव्वं 75 ,तः 100 गाथा	भविष्यत्कव्वं ग्रन्थस्य वर्ण शैलिविष्यक वैशिष्ट्यम् निरूपणम् करोमि			20
4	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम्	पठित ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम् स्पष्टि करणम् करोमि साहित्य दृष्ट्या तथा च इतिहास दृष्ट्या			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- तृतीय

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-7

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	पत्रलेखनम्, शैक्षिकम् - , पारिवारिकम् मित्रवर्गम् ।	प्राकृतभाषायाः व्यावहारिकाभ्यास-माध्यमेन छात्राः शैक्षणिक-परिवार-मैत्री-कक्षादि-विषयेषु पत्रलेखनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	निबंधलेखनम् -अपठितांशस्य अनुवादः।	प्राकृतभाषायां शास्त्रीयं, आधुनिकं, समकालीनम् इत्यादीन् विषयान् अधिकृत्य निबन्धलेखनप्रकाराणामभ्यासं विकसितुं समर्थाः भविष्यन्ति। प्राकृतभाषायाम् अनुवादं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति तथा च प्रश्नोत्तरस्वरूपं ज्ञास्यन्ति।			20
3	प्राकृतवाङ्मये प्रयुक्ताः प्रमुखाः लिपयः	प्राकृत-साहित्यस्य अध्ययनार्थं ब्राह्मी-खरोष्ठी-शारदा-कन्नड इत्यादीनां विभिन्नप्रकार-लिपिविषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति।			20
4	अशुद्धि संशोधन	प्राकृतभाषायां लेखनप्रक्रियायां दोषाणां परिष्करण-प्रक्रिया तथा तस्य कारणानां व्याख्या इत्यादीनि अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- चतुर्थ

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-8

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	समराइच्चकहा 36 तः 01 गाथा गद्यभाग	छात्राः प्राकृतभाषायाः आचार्यहरिभद्रसूरिविषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति। आचार्यहरिभद्रसूरिद्वारा लिखितस्य समराइच्चकहाग्रन्थस्य विषये सूचनां प्राप्य कथां तस्याः भेदान् च ज्ञातुं शक्नुवन्ति।			20
2	समराइच्चकहा 37 तः 50 गाथा गद्यभाग	आचार्यहरिभद्रसूरि विरचितस्य समराइच्चकहाग्रन्थस्य कथायाः गद्यभागस्य परिचयं कर्तुं शक्नुवन्ति। आचार्यहरिभद्रसूरि इत्यस्य लेखनशैली-भाषाकौशलं च अध्ययनं कर्तुं शक्नुवन्ति।			20
3	अविरद-पडिक्कमण-सावग- सुत्तं	अविरद-सावग-पडिक्कमण-सुत्त इति नाम महनीयग्रन्थस्य अध्ययनेन छात्राः जैनसंस्काराणां सन्दर्भे गृहस्थाणां जीवनशैली-परिष्कारस्य ज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	ग्रन्थ-ग्रन्थकाराणां च परिचयम्	छात्राः पठितग्रन्थानां लेखकयोः च विषये ज्ञात्वा प्राकृतग्रन्थ-ग्रन्थकारयोः स्वस्य ज्ञानस्य आधारं वर्धयितुं शक्नुवन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- चतुर्थ

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-9

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	चारुदत्तम् प्रथमो अंक (महाकविभासविरचितम्)	प्राकृत-लोक-प्रकरण-साहित्य-अन्तर्गतं प्राकृतभाषायां रचितं नाटकसाहित्यं अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	चारुदत्तम् द्वितीयो अंक	प्राकृतनाट्यस्य भासकृत-चारुदत्तस्य विषयवस्तुना रचयितास्य च परिचयं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	चारुदत्तम् तृतीयो अंक	चारुदत्तस्य अङ्कस्य माध्यमेन वयं जनानां, दानं, यज्ञस्य इत्यादीनां विषये ज्ञात्वा विकासं कर्तुं समर्थाः भविष्यामः।			20
4	चारुदत्तम् चतुर्थो अंक	पठित-ग्रन्थयोः चारुदत्तस्य ग्रन्थ-कर्त्रोः ग्रन्थयोश्च अनुशीलनम् इतिहासदृष्ट्या प्रभावदृष्ट्या च ज्ञात्वा तस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- चतुर्थ

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-10

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	अभिलेखानां परिचयः	प्राकृत-शिलालेख-साहित्यस्य अन्तर्गत-निर्धारितानेनाभिलेखेन छात्राः प्राकृत-शिलालेख-साहित्यं ज्ञातुं शक्नुवन्ति।			20
2	अशोकस्य स्तम्भलेखानां वैशिष्ट्यम्	प्राकृतभाषायाः शिलालेखसाहित्यस्य स्तम्भलेखेषु, ताम्रफलकेषु, काष्ठपट्टिकासु, वृक्षाणां वल्कलेषु, ताडपत्रेषु, पाषाणशिलालेखेषु इत्यादिषु उत्कीर्णितलेखानां परिचयं कर्तुं शक्नुवन्ति।			20
3	दिल्लीटोपरा स्तम्भलेखः3-1 -	सम्राजः अशोकस्य स्तम्भशिलालेखानां अध्ययनं कृत्वा प्राकृताभिलेख-साहित्यस्य ज्ञानस्य आधारं वर्धयितुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	दिल्लीटोपरा स्तम्भलेखः7-4 -	दिल्ली-टोपरा-स्थितस्य सम्राजः अशोकस्य स्तम्भलेखस्य अध्ययनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति, यस्य अन्तर्गतं ब्राह्मीलिपिः राजनीतिः, तत्कालीनेतिहासः इत्यादीनां ज्ञानमपि प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- पञ्चम

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-11

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	सेतुबन्धमहाकाव्यम् 30 तः 01 गाथा	प्राकृतमहाकाव्यानाम् अन्तर्गतं अस्मिन्नुपक्रमे प्राकृतमहाकाव्यस्य विषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति प्राकृतभाषायां महाकविप्रवरसेनेन लिखितस्य सेतुबन्धमहाकाव्यस्य माध्यमेन रामस्य कथां अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	सेतुबन्धमहाकाव्यम् 31 तः 60 गाथा	सेतुबन्धमहाकाव्यस्य प्रारम्भिकगाथासु महाकविना शास्त्रस्य आह्वानस्य प्राकृतभाषायाः लक्षणस्य च सूचना प्रदत्ता वर्तते, तेषामधिगमं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	सेतुबन्धमहाकाव्यम् 61 तः 90गाथा	सेतुबन्धमहाकाव्यस्य अध्ययनेन सेतुनिर्माणस्य वानरसेवायाश्च सहकार्यं नायकेन कथं प्राप्तमिति ज्ञातुं शक्नुवन्ति। सेतुबन्धमहाकाव्ये वयं वानरसेनाद्वारा सेतुनिर्माणे उत्पद्यमानानि कष्टानि कथं सरलानि अभवन् इति सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति।			20
4	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम्	प्राकृतभाषायां लिखितानां महाकाव्यानां परम्पराशैल्याः विषये अवगतीभवितुं समर्थाः भविष्यन्ति तथा च प्राकृतभाषायां महाकाव्यानां तेषां लेखकानां च परिचयं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- पञ्चम

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-12

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	गउडवहो मूलग्रन्थस्य चयनित- गाथा	प्राकृतमहाकाव्यानां विषये सूचनां प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति। महाकविवाक्पतिराजेन प्राकृतभाषायां विरचितस्य गउडवहोमहाकाव्यस्य अध्ययनं कर्तुं शक्नुवन्ति।			20
2	गउडवहो चयनितगाथा-	गउडवहोमहाकाव्यस्य चयनितगाथानां अध्ययनं कृत्वा प्राकृतभाषायाः लक्षणं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति। ग्रन्थस्य आरम्भे महाकविना आह्वानरूपेण देवानां स्तुतिः कृता, तेन स्तुतिगानस्य आश्चर्यजनकं ज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
3	गउडवहो चयनितगाथा-	वाक्पतिराजः सम्पूर्णभारतस्य सुन्दरतमं प्रकृतिचित्रं पुस्तके उत्कीर्णं कृतवान्, यत् दर्शयति यत् तस्य पण्डितः तस्य ज्ञानं प्राप्तुं कथं समर्थः भविष्यति? राज्ञः यशोवर्माप्रशंसायाः सुन्दरतमं दृष्टान्तं ग्रन्थे उपलभ्यते, यतः छात्राः एतद्विषयं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम्	ते पुस्तकस्य लेखकस्य च विषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति। महाकाव्यदृष्ट्या अयं ग्रन्थः अद्भुतः येन छात्राः महाकाव्यज्ञानं अवगन्तुं शक्नुवन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- पञ्चम

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-13

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	पउमचरियं 50 तः 01 गाथा	प्राकृतभाषायां लिखितानां साहित्यग्रन्थानां परम्परायाः ज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति। आचार्यविमलसूरिणा लिखितस्य पउमचरियं नामग्रन्थस्य अध्ययनेन प्राकृतभाषा-लिखित-रामकथाम् अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	पउमचरियं 51 तः 100 गाथा	पउमचरियं ग्रन्थस्य प्रारम्भिकभागेषु ग्रन्थस्य विषयोल्लेखं कृतम् अस्ति, यस्मात् सम्पूर्णग्रन्थस्य विषये सूचना प्राप्तुं शक्नुवन्ति।			20
3	कुम्भापुत्तचरियं	अनंतहंसेन विरचितं कुम्भापुत्तचरियं ग्रन्थस्य अध्ययनं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति, येन ते कूर्मपुत्रस्य विशेषचरित्र-विकासस्य विषये सूचनां प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
4	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च परिचयम्	अस्य शास्त्रस्य विषयज्ञानं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति। विमलसूरिरचित पउमचरियं ग्रन्थस्य तथा च अनंतहंसेन विरचितं कुम्भापुत्तचरियं ग्रन्थस्य च सन्दर्भे अध्ययनार्थं स्वस्य प्राकृतग्रन्थसङ्ग्रहं वर्धयितुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- षष्ठम्

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-14

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	णायकुमारचरितं प्रथमसंधि कडवक 06 तः 01	अस्मिन् प्रश्न पत्रे अपभ्रंशाः चरित साहित्यस्य निर्धारणम् वर्तते तेसु महाकविपुष्पदन्तविरचितस्य णायकुमारचरितं नाम ग्रन्थस्य निर्धारणम् वर्तते पाठ्यक्रमे प्रथमं तत्र एक कडवक तः षट् कडवक पर्यन्तम् प्रथम संध्या निर्धारित अंशा वर्तन्ते तेषां भाषा अर्थ शैली अपि च काव्यात्मक प्रभाव दृष्ट्यात्मक स्पष्टिकरणम् करोमि			20
2	णायकुमारचरितं प्रथमसंधि कडवक 12 तः 07	णायकुमारचरितं ग्रन्थस्य प्रथम संधये सप्त कडवक तः द्वदश कडवक एवमेव विषय विवेचनम् करिष्यामि			20
3	णायकुमारचरितं प्रथमसंधि कडवक 18 तः 13	अस्येव ग्रन्थस्य त्रयोदश कडवक तः अष्टादश कडवक पर्यन्तम् विविध विषय विवेचनम्, काव्यशास्त्रीय विवेचनम् च करिष्यामि			20
4	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम्	पठित ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च अनुशीलनम् स्पष्टि करणम् करोमि भाषा साहित्य परम्परा एवं च प्रभावादि दृष्ट्या करिष्यामि			20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रियविश्वविद्यालयः) नवदेहली- 110016

प्राकृतभाषा-विभागस्य

संकायः – साहित्यसंस्कृतिसंकायः

कक्षा – शास्त्री प्रथम वर्ष

सत्र- षष्ठम्

विभाग – प्राकृत

पत्र – MC-15

इकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम (Learning Outcome)	क्रेडिट 04	घण्टे	अंक
1	द्वसंगहो : आदितः 15 गाथाः।	प्राकृतभाषायाः दार्शनिकसाहित्यस्य अन्तर्गतम् आचार्य नेमिचन्द्र-सिद्धान्तदेव-विषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति आचार्य नेमिचन्द्रैः प्रणीतस्य द्रव्यसंग्रह इति ग्रन्थस्य माध्यमेन स्वस्य दार्शनिकज्ञानस्य वृद्धिं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।			20
2	16 गाथातः 30 गाथापर्यन्तम्।	द्रव्यसंग्रहस्य अध्ययनार्थं जीवानां अजीवानां च भेदं ज्ञातुं शक्नुवन्ति।			20
3	31 गाथातः 45 गाथापर्यन्तम्।	द्रव्यसंग्रहाध्ययनात् ते षट् द्रव्याः के के सन्ति? तेषां दार्शनिकसाहित्ये कथं विभागः इति अवगन्तुं शक्नुवन्ति।			20
4	4 गाथातः ग्रन्थसमाप्तिपर्यन्तम्।	द्रव्यसंग्रहग्रन्थस्य अध्ययनार्थं प्राकृतदार्शनिकसाहित्ये आचार्यनेमिचन्द्रसिद्धान्तदेवस्य योगदानेन परिचितं भवितुमर्हन्ति तथा च शौरसैनीप्राकृतेन तस्य लक्षणेन च अवगतं भविष्यन्ति।			20

डॉ. विकास चौधरी

सहायक आचार्य

प्राकृतभाषा विभाग